

Szentháromság ünnepe

2Mózs 33,18–23

Kedves Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

William P. Young *A Viskó* című regénye évek óta bestseller világszerte, így hazánkban is. Van, aki lelkesedik érte, van, aki legszívesebben indexre tenné. A *Bookline.hu* internetes könyvárúháza így ajánlja a könyvet: „Egy 21. századi történet Istenről.”

A regény azzal kezdődik, hogy Mack egy rejtélyes levelet kap, amelyben valaki, aki magát Papának nevezi, meghívja őt a következő hétvégére a viskóba. Már a szótól felkavarodik a gyomra, hiszen a viskóhoz kapcsolódik élete legnagyobb tragédiája. Négy évvel korábban ugyanis három kisebb gyermekével elindult kempingezni. Missy, a leánya eltűnt. A rendőrökkel együtt átkutatják az egész környéket. Nem messze, egy elhagyott viskóban megtalálják Missy véráztatta és összezaggatott kis piros ruháskáját, amelyet aznap viselt. Azonban sem a holttestet nem lelik, sem semmilyen nyomot nem találnak, amely a gyilkosra utalna. Ezek után Mack nem tud kilábalni ebből a nagy szomorúságból.

A levél morbiditását csak növeli az a körülmény, hogy nem tudja: kit takarhat a „Papa” szó? Hiszen az ő apja egy alkoholista volt. Vagy a Papa Istenre vonatkozhat? Hiszen Mack feleségének annyira bensőséges kapcsolata volt Istennel, hogy egyszerűen Papának szólította. Vagy esetleg a gyilkos rossz viccéről lenne szó?

Mack enged a meghívásnak, és elmegy a viskóba. Amikor belép, a Szentháromság három alakjával találkozik – és itt kapcsolódik a mostani, Szentháromság ünnepére rendelt textusunk a könyvhöz –: egy barátságos néger nővel, aki magát Papának hívja, Jézus Krisztussal, aki jellegzetesen zsidó kinézetű ács, s egy légies ázsiai nővel, aki a Szentlélek alakjént szerepel.

A regény ezután a Mack és a Szentháromság alakjai közötti kapcsolatra és a velük való párbeszédre fókuszál. Olyan beszélgetések ezek, amelyek segítenek abban, hogy egy egészen más szemszögből tekintsünk a Szentháromságra, Jézus kereszthalálára s a hit egyéb alapvető kérdéseire. Papa szavaival élve ezek a párbeszédnek nem arra valók, hogy megerősítsék a vallási sztereotípiákat. Ezeknek a beszélgetéseknek a hatására Mack képes arra, hogy megbocsásson apjának, sőt annak a férfinak is, aki megölte Missyt.

Kedves Testvéreim! Hogyan is felelt Isten Mózesnek, amikor az

arra kérte: „Uram, mutasd meg nekem dicsőségedet?” „Elvonultatom előtted egész fenségemet... Orcámat azonban nem láthatod...” Tudunk a fenséges, teremtő Istenről, viszont a gondviselését sokszor csak az események után vesszük észre: „Ekkor is velem volt az Úr, megőrzött!”

Jézus Atyának szólította Istent – Mack felesége Papának –, a regény pedig asszonyságnak tünteti fel! Ezen akár meg is botránkozhatnánk, ha nem gondolnánk arra, hogy a gondoskodás – első rendben – a nők sajátossága. Véleményem szerint Istennek ezt a tulajdonságát akarta a regény – ha sarkosan is – kiemelni. Antropomorf módon, hiszen mint emberek csak emberi hasonlatokkal tudunk beszélni Istenről. A Bibliában is sok emberszerű kifejezés van Istenre: kezemmel betakarlak, szárnyaimon hordozlak, tenyerembe véstem nevedet stb. – és ez természetes is így.

A Szentháromság második személye Jézus Krisztus. Ő valószínű ember is volt, amellet

kívétel nélkül. Valamennyien ott ülünk előtte a vádlottak padján szegyenünkkel, nyomorúságunkkal, vétkeinkkel.

Ha valaki tudja ezt, és ugyanakkor elfogadja Isten mégis-szeretettét, az megtalálja azt a békességet, amelyről Jézus szól igéinkben. Ezért az ilyen ember alázatos és megértő tud lenni vádlott-társaihoz.

„A Pártfogó pedig, a Szentlélek... eszetekbe juttat mindent, amit én beszéltem nektek” – mondta Jézus tanítványainak. Eszünkbe juttatja mindenekelőtt azt, hogy Isten feltétel nélkül szereti az embert. Eszünkbe juttatja, hogy keressük először Isten országát és annak igazságait. Eszünkbe juttatja, hogy van örök élet.

Kedves Testvéreim! Megértünk ugyan néhány dolgot a Szentháromság különböző személyei közötti kapcsolatáról, de az egész felfoghatatlan emberi elmével. A Szentháromság egy olyan kifejezés, amely megpróbálja kifejezni azt a tényt, hogy ő három egyszerre létező, örökkévaló személyiség. Nem azt jelenti ez, hogy három Isten van. A Szentháromság: egy Isten, aki három személyből áll.

A Szentháromság megértéséhez szoktak mondani hasonlatokat. De egyik szemléltetés sem teljesen pontos.

A tojás (vagy alma) példája azon bukkint el, hogy a héj, a fehérje és a sárgája a tojás részei, nem maga a tojás. Az Atya, Fiú és Szentlélek nem Isten részei, hanem ők Isten.

A víz példája már jobb, de még mindig nem írja le tökéletesen a Szentháromságot. A folyadék, a lég, a gőz és a szilárd jég mind a víz formái. Az Atya, Fiú és Szentlélek nem Isten formái, hanem mindegyikük maga Isten.

Ezek az illusztrációk adnak ugyan egyfajta képet a Szentháromságról, de egyik kép sem pontos. Valami ilyen próbálkozás *A Viskó* című regény és az említett két film is. Egy végtelen Isten nem ábrázolható véges módon. A Szentháromságra való válaszkérés helyett inkább az a tény a fontos, hogy Isten nagysága és végtelensége egy sokkal magasabb rendű természet, mint a miénk. „Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő ítéletei, és milyen kikutathatatlanok az ő útjai!” (Róm 11,33–34)

Az örök életben, a szemtől szemben látásnál már nem lesznek ilyen kérdéseink. A jószágos Isten adja meg ezt mindnyájunknak! Ámen.

GÖRÖG ZOLTÁN

Nemzeti önkép és szomszédtság

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem akadémiai napjai

„Hiába fürösztöd önmagadban, / Csak másban moshatod meg arcodat” – fogalmazta meg az önismeret ambivalenciáját tökéletes pontossággal *József Attila*. Állítása értelmezhető tágabb, nemzeti értelemben is: csak a szomszéd népekkel történő párbeszédben érthetjük meg saját nemzeti értékeinket is.

Európa különböző pontjain élő magyarok jöttek össze ismét – az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (EPMSZ) akadémiai napjainak keretében, ezúttal május 14. és 19. között a romániai Félixfürdőn – azért, hogy az egymással való találkozás öröme túl kikerjen jobban megértse hitét, magyarságát, küldetését.

Nemzeti identitásról nyilván akkor van értelme beszélni, ha azt tágabb összefüggésekben is el tudjuk helyezni. Az úgynevezett kétpólusú világrend összeomlásával a világ minden pontján – így az öreg Európa ezen vidékén is – teljesen új kérdésekkel, kihívásokkal kell szembesülnie mind az egyénnek, mind a vallási, mind a nemzeti közösségeknek. Ez pedig nagyon leegyszerűsítve így fogalmazható meg: a különböző kultúrák, vallások találkozásából szükségszerűen egymás legyőzésére irányuló konfliktus születik, vagy olyan új minőség jön létre, amely a saját identitást nem feladva mégis az emberi együttélés új dimenzióit nyitja meg. Az önkép és szomszédtság kérdése így nem önmarcangolás vagy vádaskodás, hanem küldetés, ajándék és feladat.

A reggeli *áhitatok* a különböző textusok és ígértetők segítségével adták meg a nap lelki célját.

Első este *Demény Péter* kolozsvári író, szerkesztő olyan irodalmi sétára invitálta hallgatóit, amelyben nem kevesebbet kért, mint hogy a különböző kultúrákban élők előítélet-mentesen ismerjék meg egymást. Ennek eszköze lehet a beszélgetés.

Hermán M. János református lelkész előadásában – *Népek, nemzetek a Bibliában* – pontos teológiai szempontokat fogalmazott meg a téma megértéséhez.

A történet alaposágával tárta fel a kérdéskör 19. századi vonatkozásait *Ábrahám Barna*. Volt a témában élénk vitát kiváltó kerekasztal-beszélgetés is *Kántor Lajos*

vezetésével. Beszélgetőpartnerei voltak – többek között – *Boka László* irodalomtörténész Nagyváradról, illetve *Láng Gusztáv* irodalomtörténész. Itt a nemzet fogásától az asszimiláció veszélyén keresztül a környező népekkel törté-

nő megbékélésig több érdekes téma körül pezsdült meg a légkör.

Mint mindig, ebben az évben is színvonalas kulturális programok várták az egybegyűlteket. A megnyitón és az azt követő estén a kolozsvári *Ensemble Flauto Dolce* adott kiváló válogatást a sokszínű erdélyi zenéből. Kedden este a nagyváradi Szigligeti Társulat tolmácsolásában *Howard Barker Jelenetek egy kivégzésből* című művét nézhették meg a „szabadegyetemisták”. Szerda este ugyancsak a nagyváradi színház művészeinek közreműködésével a *Nagyvárad a költészetben* című előadásban gyönyörködhetett a hallgatóság. Péntek este pedig a Nagyvárad Táncegyüttes fergeteges műsora zárta a konferenciát.

Hagyományos eleme az akadémiai napok rendezvényének, hogy mennyibemenetel ünnepén közös, *ökumenikus istentiszteleten* gyűlnek egybe az akadémiai napok résztvevői. Ebben az évben Siterben került sor az ünneplésre, *Gavrucza-Nagy Emese* helyi református és *Mátyás Attila* nagyváradi evangélikus lelkész szolgálatával.

Köszönet illeti a szervezőket, az EPMSZ Erdélyi Körét, amelynek tagjai az akadémiai napok alatt is töretlen lendülettel figyeltek a résztvevőkre, hogy mindannyian jól érezzék magukat. *Veres Kovács Attila*, a rendezvény házigazdája pedig bizonyára keveset aludt ezen a héten, mert a nap bármely szakában lehetett vele találkozni.

A szabadegyetem a szomszédba ment, hogy ott is otthon legyen.

LABORCZI GÉZA

Andrej Rubljov: Szentháromság (1420 után készült)

hogy Isten élt benne. Ő megtapasztalta az emberlét minden nagyszerűségét és minden nyomorúságát. Éppen ezért lehet közbenjárónk Istennél (1Tim 2,5). Értünk, a mi megváltásunkért vállalta a kereszthalált. Örök életünkért támadt fel.

Két filmre gondolok most, talán többeknek ismerősek. Az egyiknek a címe: *Tökéletes idegen*. A másiké: *Egy másik tökéletes idegen*. Mindkettő arról szól, hogy Jézus, teljesen mai emberként beszélve és viselkedve, hogyan hív magához olyanokat, akik addig nem érdeklődtek iránta, és hosszan elbeszélget velük, míg azután hitre jutnak.

A Szentháromság harmadik személye a Szentlélek. Ő a Védőnk, Pártfogónk (Jn 14,26–27). Szükségünk is van védőre! Isten előtt ugyanis valamennyi ember bűnös,

»MILY KEDVESEK A TE HAJLÉKAID, Ó, SEREGEK URA!« (ZSOLT 84,2)

Száznyolcvan éves templom Ipolyszakálloson

Ipolyszakállo 865 lelket számláló kis község az Ipoly jobb partján, Szlovákiában. A lakosság körülbelül nyolcvan százalékban magyar nemzetiségű, a fennmaradó húsz százalékot a beköltözött szlovákság és romák alkotják.

A vallási megoszlásukat tekintve az itt élők nagyrészt római katolikusok, reformátusok, illetve evangélikusok. A 2001-es népszámlálás adatai szerint 41 református és 35 evangélikus él a településen. A gyülekezet vegyes. Az istentiszteleti alkalmakon az evangélikusok mellett a református hívek is részt vesznek.

2000-től rendszeresen, minden vasárnap lelkész szolgál nálunk. A hívek lelkigondozását a gyülekezet adminisztráló lelkésze, *Mgr. Hana Penicková* lelkész, illetve *Lajtos János*, a magyarországi nagybörzsönyi testvérgyülekezet lelkésze látja el. Az utóbbi minden hónap második vasárnapján tart istentiszteletet és havi két alkalommal bibliórát.

A kis lélekszámú gyülekezet ez év május 13-án ünnepelte temploma felszentelésének száznyolcvanadik évfordulóját. Az ez alkalomból tartott hálaadó istentiszteleten a gyülekezetből elszármazott hívek és a nagybörzsönyi testvérgyülekezet, illetve a százdi anyaegyház tagjai egyaránt részt vettek. Az igét *Zászkaliczky Pál* nyugalmazott evangélikus lelkész hirdette. Közvetlen hangú igehirdetésében beszélt azokról az elődokról, akik száznyolcvan évvel ezelőtt Isten iránti tiszteletük és elhivatottságuk jeléül idét és fáradságot nem kímélve templomépítésbe kezdtek. S talán lelkész-elődje, *Blaskovics Pál* is állt ezen a szószéken, hirdette az örömhírt a vasárnapi istentiszteleten egybe gyűlteknek.

***

1859. július 21-én villámcsapás következtében leégett a hajlék, ám a hívek 1860-ban helyrehozták. Ekkor épült a templomtorony, amelyben két harang található. A kisebbik 1870-ben került a toronyba, a másikat 1916-ban elrekvirálták, de a hívek önkéntes adományából sikerült pótolni. A következő felirat olvasható rajta: „Dicsőség a magasságban Istennek, békesség a Földön a jóakarátú embereknek. – Készítették az Ipolyszakállosi Ágostai Hitvallású Evang. Egyház buzgó hívei 1922-ben.”

Az oltárképen, amely szintén a hívek ajándéka, az Úr Jézus látható. A templom tetőszerkezetét 1907-ben javították meg, a faszindely helyett ekkor kapott cserépetőt az épület.

1925. május 5-7-én *Zoch Sámuel* püspök *canonica visitatiót*, azaz egyházlátogatást tartott, ebből az alkalomból ismét nagyobb javításokra került sor a templomon. A püspök a gyülekezetnek Bibliát ajándékozott.

Az 1859. évi villámcsapás után a második legnagyobb csapás a templom épületét a második világháború alatt érte: az orosz katonák istállóként használták, a padokat és az oltárterítőket elégették. Ekkor sérült meg az oltárkép is. A templomi kegytárgyakat a hívek otthon őrizték. Miután az oroszok kivonultak a településről, a hívek hozzáfogtak a károk helyreállításához. Az eltűnt padok helyett *Németh Géza* asztalosmester 1946-ban újakat készített.

A templom körüli kerítés 1951-ben készült, majd 1972-ben felújították. 1959-ben vezették be az áramot. 1973-ban egy kisebb helyiséget választottak le, ez szolgál a lelkész öltözőjéül. A harangokat a kilencvenes évek óta elektromos szerkezet működteti. 1996-ban faburkolatot kaptak a

sérte. 2000-ben új szőnyeg került a templomba.

A hívek folyamatosan, minden évben – ahogyan anyagi lehetőségeik engedték – felújítottak valamit: kicserélték a tetőcserepet,

Zászkaliczky Pál igehirdetése

az öreg, szüette szószék és karzati lépcsők helyett újat készítettek, restaurálták az oltárt, kívül-belül kifestették a templomot, kicserélték a padlót. 2006. május 5-én *Fabiny Tamás* és *Igor Osusky* püspök részvételével istentiszteleten adtak hálát, hogy Isten minden munkájukban velük volt, és segített, hogy ez a hajlék még sokáig szolgálhassa az utánuk jövőket.

***

Lajtos János, Zászkaliczky Pál, Tuhársky Ilona és Hana Penicková

Az igehirdetés után a gyülekezet felügyelője emlékezett meg arról, hogy a hívek mindig nagy szeretettel és gondnal törődtek a rájuk bízott örökséggel. Nemes Hont vármegye 1825. november 21-én megtartott közgyűlése megbízta az első alispánt, hogy jelöljön ki egy alkalmas helyet, mert a szakállosi evangélikus egyház templomot kíván építtetni magának. A templom 1827–32 között épült, és abban az évben, november 1-jén szentelték fel.

falak, ki lett festve az egész épület, a padok, az oltár, a szószék és a kórus.

A templom első orgonáját 1860-ban vették Farnadról negyven forintért. 1910 táján harmóniumot vásároltak Budapestről.

A gyülekezet tavaly új elektromos harmóniumot vásárolt, amely immáron az ötödik hangszer a templomban. Igaz, hogy ide vonatkozó feljegyzés nincs, de valószínű, hogy az istentiszteletken az éneklést mindig hangszer kísé-

Ebből a kicsit „statisztikaira” sikerül beszámolóbból is kitérni, hogy a híveknek mindig is fontos volt, hogy a templom rendezett, méltó helye legyen az istentiszteleteknek. Igyekszünk méltóképpen megővni, jó sáfárai lenni a ránk hagyott örökségnek. Most pedig idekíváncsoznak *Reményik Sándor* szavai: „Kicsi fehér templomotokba / Most minden erőök tömörülnek. / Kicsi fehér templom-padokba / A holtak is mellétek ülnek.”

Volt idő, mikor vasárnaponként délelőtt és délután is megtelt a templom, annak ellenére, hogy a gyülekezetbe lelkész évente kétszer járt kiszolgáltatni az úrvacsorát, avagy havonta egy alkal-

siker és elismertség –, de hányan vágyódnak küzölni Isten hajlékába? Pontosan ez hiányzik az életünkből. Szegényebbek vagyunk, mert nem vágyunk Isten hajlékaira és igéjére.

***

Az ünnepségen részt vevőket lelvélben köszöntötte *Michal Hudák* nyugalmazott esperes-püspök helyettes, aki egykor a gyülekezet lelkésze volt. Idézet a leveléből: „Júdás levelének 20. verse alapján kérek mindenkit, hogy épüljön, művelődjön, növekedjen a Jézus Krisztusban való hitben, mert Jézus Krisztus a Kikerülhetetlen mindnyájunk számára, az egyedüli válasz s megoldás minden mai problémára, kérdésre, bajra. Szükséges és érdemes Őt és egyházát megismerni és szeretni.

Kérek mindenkit, hogy a Szentlélek által, tehát az Igétől vezetve, kitartóan imádkozzon a templomért, magamagáért és családjáért, hogy amit a templom nyújt, azt ő maga is, családja is, igényelje és elfogadja.

Kérek mindenkit, hogy tartsa meg magát és övéit Isten szeretetében. Kereszttségünkben Isten szeretett gyermekeivé lettünk, de nem mindegy, hogy milyen gyermekei vagyunk. Jók vagy hálátlanok, közömbösek? Legyünk jó, hűséges gyermekei. Kívánom mindenkinek, hogy a reformáció ötszáz éves évfordulója, mely ennek a templomnak a 185. jubileuma lesz, találjon itt Krisztusban mélyen hívó, a Szentlélek által imádkozó, Istent mindenek felett szerető gyülekezetet. Méltót a templom építőinek hitéhez, imádságaihoz és istenszeretetéhez.”

Az időt sajnos visszafordítani nem tudjuk, de kérhetjük az Úr Istent, hogy ébressze fel szívünkben a vágyakozást az élő Isten iránt. Ezért imádkozunk gyülekezetünkben Ipolyszakálloson, Százdon, Nagybörzsönyben, hogy Istenben hívó, új szolgálatait adjon, hogy családjaik még sokáig átélhessék ebben a templomban a találkozás örömet, az élő Isten jelenlétét.

TUHÁRSKY ILONA
ipolyszakállosi gyülekezeti felügyelő

***

A május 13-i ünnepi istentisztelet a templomkertben folytatódott, ahol a gyülekezet lelkészje és felügyelője leleplezte a templom falán elhelyezett emléktáblát, melyen a 84. zsoltár 2. verse áll: „Mily kedvesek a te hajlékaid, ó, Seregék Ura!” A lelkész a táblán olvasható ige kapcsán elmondta, hogy a templomépítő elődök, akik száznyolcvan évvel ezelőtt az élő Isten segítségével felépítették ezt a templomot, a zsoltáriró szavait tekinthették a hitvallásuknak.

Milyen csodálatos lenne, ha visszamehetnénk az időben száznyolcvan évet! Találkozhatnánk azokkal az emberekkel, akik érdes kezük munkájával felépítették Isten házáat. Találkozhatnánk azokkal, akik a nehéz munkával szerzett kevés pénzüket, idejüket – saját munkájukat félretelve – a templom építésére áldozták. Milyen emberek voltak az elődeink, akik a templomot építették? A mai rohanó világban nehezen vennénk a bátorságot a templom felépítésére. Mi- ben voltak ők mások?

Nem voltak gazdagabbak, mint mi. Nem volt kevesebb gondjuk és elfoglaltságuk, mint nekünk. Valamiben mégis különböztek tőlünk. Milyen jó volna találkozni ezekkel az ősökkel, akiknek a szívében igazi tűz égett, és vágyódtak Isten iránt! Ma az emberek sok mindenre vágyakoznak – pénz, hatalom,

